

Tale til sentralstyret

14. september 2026

Kjære alle sammen,

De siste ukene har vært spesielle for oss alle sammen.

På tvers av forskjeller og uenigheter har hele Norge samlet seg i sorgen over tapet av en folkekjær konge. Over hele landet har folk markert, tent lys, skrevet hilsener, klemmt hverandre og lagt ned blomster.

Det har også vært en tid for refleksjon og ettertanke.

Også i politikken. De politiske partiene har vist verdighet, sørget og hatt en dempet tone. En enighet om borgfred.

Jeg tror ikke det har skadet noen.

Snarere tvert imot bør det også i norsk politikk være rom for refleksjon og ettertanke.

Noen ganger er det greit å stoppe opp.

--

I likhet med veldig mange andre har jeg brukt tid på å lese om folks reaksjoner på kong Haralds bortgang.

Ordet som har gått igjen oftest er "takkt".

Vi har vist takknemlighet for at kong Harald satt ord på hvem vi er, og ga oss tilhørighet og fellesskap.

Han og dronning Sonja klarte å være et samlingspunkt for hele Norge.

Kong Haralds ord i Slottsparken i 2016 har blitt trukket fram av mange de siste ukene. Jeg tror ordene har betydd mye mer for mange enn hva vi kunne forestille oss for ti år siden.

Da stilte han spørsmålet: «Hvem er vi?»

Og svarte: «*Norge er fremfor alt mennesker.*»

Han trakk fram hvor forskjellige vi er. Og at vi likevel er ett og samme folk. Og han har snakket om kraften som bor i oss.

Den kraften har vi sett de siste ukene.

I den spontane reaksjonen som har preget Norges befolkning.

For en landesorg kan erklæres av regjeringen. Men den kan bare bæres av et folk.

--

Kraften som bor i hvert enkelt menneske, må vi aldri glemme.

For Norge er bygd av folk. Av skaperkraften, kunnskapen, innsatsen og viljen til hver og en av oss.

Norge ble ikke rikt av oljen vår og naturressursene våre alene.

Det er kraften i menneskene som bor her, som gjør Norge til et fritt, rikt og moderne samfunn.

Og troen på kraften i hver enkelt av oss, forener alle oss i Høyre.

Fellesskapet vi har skapt og som vi tilhører er ikke først og fremst skapt av staten. Staten bærer ikke, og er ikke, fellesskapet, som noen partier kan se ut til å mene.

Høyre mener at staten skal være grunnmuren. Den skal ikke være alt for alle. Men som skal være mye for de som trenger den mest.

Det er det jobben vår som politikere å sørge for. Men en av våre viktigste oppgaver må også være å gi folk frihet til å lykkes.

På lyttemøtene våre har dette kommet tydelig fram:

- Kommunepolitikere som forteller at statlige reguleringer hindrer dem i å prioritere riktig.
- Bedrifter som forteller at byråkrati og skatter hindrer verdiskaping og vekst.
- Enkeltmennesker som opplever at planer, ønsker og drømmer går i vasken på grunn av stivbente regler.

Norge skal være et velregulert samfunn. Men vi har gått fra velregulert til overregulert. Det er kanskje det viktigste budskapet vi har hørt.

Når vi får muligheter, kan vi skape mer enn staten noen gang kan gjøre for oss.

Og når mennesker får frihet, tar vi ansvar for oss selv og for hverandre.

Dette er mål mange kan være enige i. Og så diskuterer vi hvordan vi kommer oss dit.

Også i partiet vårt er det ulike meninger om virkemidler og politiske løsninger, selv om vi er enige om målene. Sånn vil det av og til være, og det har vi takhøyde for i Høyre.

Og engasjementet mange i Norge nå viser for lavere drivstoffavgifter tror jeg handler om noe mer enn bare avgifter. Det er en frustrasjon over at staten vokser seg større og større, mens pengene først og fremst går til økt offentlig forbruk, i stedet for å la folk beholde mer av egne penger.

Henrik, Ola og jeg har brukt mye tid siden februar på å reise rundt i hele landet. Og akkurat dette er en tydelig tilbakemelding fra våre medlemmer, tillitsvalgte og folkevalgte.

Høyre tror ikke at **mer stat, mer statlig styring og økte skatter** er løsningen på de utfordringene Norge står overfor.

Vi tror at det er **mennesker** som skal løse de utfordringene Norge står overfor.

Man da må skaperkraften i folk slippes fri. Vi trenger en ny kurs der politikerne tror på og legger til rette for folk, familier og bedrifter som vil skape, bygge og få til noe.

Høyre tror at Norge kan bli enda bedre, hvis folk får muligheter og frihet til å **bygge Norge videre**.

I Høyre er vi opptatt av at vi trenger et sterkt lokalt næringsliv - over hele landet.

Vi vet at verdier skapes av mennesker.

Vi er enige om at når folk og bedrifter får beholde mer av egne penger, skapes det mer arbeid, velferd og fellesskap.

Det handler om vårt syn på samfunnet: Folk vet bedre enn staten hvordan de skal bruke sine egne penger.

Handlingsregelen skulle bidra til at avkastningen fra Oljefondet skulle brukes til å styrke vekstevnen i norsk økonomi gjennom lavere skatter, mer forskning og utbygging av infrastruktur. Men mesteparten av handlingsrommet og oljepengene har gått til en generell økning av offentlige utgifter. Faktisk så mye som fem av seks kroner i økt oljepengebruk de siste 20 årene. Resultatet er en større stat, men ikke en sterkere økonomi.

Oljefondet har vokst mer enn noen kunne forestille seg – likevel har ikke folk og næringsliv fått store skattelettelser.

Oljepengene trenger ikke i sin helhet å disponeres over offentlige budsjetter. De bør i mye større grad også gå til å la folk beholder mer av egne penger.

Det vi trenger er kraftige skattelettelser som bygger folks økonomi sterkere og som gir vekst i norsk økonomi.

Den første saken som kommer når Stortinget åpner igjen, er Støre-regjeringens statsbudsjett. Jeg må nok innrømme at optimismen min for hva vi kan vente oss, er ganske begrenset. Jeg frykter mer av det samme vi har sett i fem år.

La meg være tydelig: I Høyres forslag til alternativt budsjett skal folk og bedrifter beholde mer av sine egne penger. Ikke som et kortsiktig tiltak, men som en ny retning for Norge enn den dagens politikk setter.

For kortsiktige tiltak bygger ikke forutsigbarhet. Næringslivet vurderer hele tida om de skal investere videre. Beslutningene tar bedriftene på bakgrunn av hvordan rammebetingelsene ser ut noen år framover. Hvordan er skattepolitikken? Har vi forutsigbarhet? Blir det endringer i regelverk?

Den delen av næringslivet som sliter mest nå, har sammensatte utfordringer. Et av problemene for bygg- og anleggsbransjen er oppdragstørke. Den har vart i flere år. Og det kan vi som politikere gjøre noe med. Men regjeringen viser liten gjennomføringskraft der de kunne sørget for at prosjekter Stortinget har vedtatt, faktisk blir iverksatt.

Regjeringen kunne også sørget for å lempe på rigide statlige krav som gjør at boligbyggingen går for sakte.

Høyre mener vi må legge til rette for økt aktivitet. Vi må gjøre det mulig for bedriftene å lykkes. Politikernes jobb er å bygge stabile og konkurransedyktige rammevilkår, ikke drive en evig dragkamp flere ganger i året om hvilke rammevilkår næringslivet skal ha noen måneder av gangen.

Statsbudsjettet blir en test på om Støre og Vedum skal fortsette med mer stat og økte skatter, eller gi folk og bedrifter frihet og mulighet til å lykkes på lang sikt.

Det som skjer i verden rundt oss påvirker også oss i Norge. Det kan vi ikke vedta oss bort fra. Det er all grunn til å tro at ustabiliteten i Midtøsten og i oljemarkedet vil fortsette. At strømprisene vil stige. Og at renta kan gå opp. Det vil treffe folk ulikt, fordi folk har forskjellige utfordringer. Noen har nettopp etablert seg og investert i en leilighet, og er søvnløse på grunn av en mulig renteøkning. Noen er avhengige av bilen privat eller som arbeidsredskap, og treffes mest av høyere drivstoffpriser.

Uforutsigbarheten rundt oss gjør at alle disse utfordringene også er langsiktige. Prissvingninger, sårbare verdikjeder, råvaremangel og økte tollsatser er eksempler på utfordringer som kommer til å treffe både folks lommebok og bedrifters bunnlinje framover.

Langsiktige utfordringer må møtes med langsiktige løsninger, og løsningene må henge sammen.

Høyre kommer i det alternative budsjettet vårt i høst til å vise at vi vil ta landet i en annen retning, med mindre stat, lavere skatter og bedre økonomi for folk og bedrifter.

Kjære sentralstyre,

I Høyre har vi alltid vært opptatt av de lange linjene i politikken. Folk må settes i stand til å klare seg best mulig i egne liv, og vi er opptatt av at vi bruker de store pengene på å løse de viktigste oppgavene best mulig.

Derfor er det viktig at sentralstyret også samles for å diskutere skolepolitikk i dag.

Noe av det som får det til å banke i hjertene til Høyre-folk er kampen for en god skole.

Men nettopp skoleområdet er et godt eksempel på at oljerikdommen vår ikke nødvendigvis brukes riktig. Vi bruker mer penger på skole for hvert eneste år, og mer enn de fleste andre land. Likevel viser PISA-undersøkelsen at altfor mange barn etter ti års skolegang ikke kan lese og regne.

Da må vi stille oss spørsmålet: Er det bare pengene som er problemet? Eller er det politikken?

Elevenes kunnskapsfall er en krise. Det er alvorlig for Norge – og veldig alvorlig for hvert enkelt barn.

41% av 15 år gamle gutter er på det laveste mestringsnivået i lesing. 38% av elevene er under den nedre grensen for matematikk.

Norske elever er under snittet i både lesing, matematikk og naturfag.

Noe av dette skyldes større samfunnstrender som slår inn i skolen, og som vi ser i flere land.

Vi har fått en mer sammensatt elevgruppe der flere trenger ekstra hjelp. Unge er timevis på sosiale medier hver eneste dag, og leser mindre hjemme.

Lærerne opplever at elevene har dårlig konsentrasjon og utholdenhet, og at de kjeder seg raskere.

Men skolepolitikk har også noe å si. For vi må ruste skolen til å være en motvekt til disse trendene.

Og Jonas Gahr Støre har ikke tatt ansvaret sitt de siste fem årene.

Da kunnskapsministeren presenterte de forrige PISA-resultatene i 2023 sa hun at utviklingen skulle snus. Hun lovet «et krafttak for at elevene våre skal lære mer».

Tre år senere er det bare Slovenia som har hatt et større fall i resultatene enn Norge. Arbeiderpartiet ikke klart å snu utviklingen. Den har blitt enda verre.

Hva skjedde med regjeringens såkalte krafttak?

Det endte med tilskudd til en halv skolebok per elev, samtidig som stadig færre elever kan lese den. Og med diskusjoner om russebusser, russetid og mobilforbud.

Ved skolestart fikk alle skoler brev fra kunnskapsministeren om at det må leses mer i skolen.

Men det hjelper lite når regjeringen samtidig kutter kraftig i videreutdanning av lærere i norsk, matematikk og naturfag.

Når alle karakterkrav for å komme inn på lærerutdanningen er fjernet.

Og lærerne opplever at de står mer alene i klasserommet med mer bråk og med flere elever som trenger tilpasset undervisning.

Og når alle obligatoriske kartleggingsprøver og nasjonale prøver i lesing og regning skal fjernes, slik at man ikke kan følge opp elever og skoler med større utfordringer.

Jeg synes noe av det mest oppsiktsvekkende er at det virker som kunnskapsministeren har liten interesse av å finne ut **hvorfor** elevene ikke lærer mer, og hva som faktisk **virker** for at elevene lærer seg grunnleggende ferdigheter.

Når så mange elever ikke greier å lese og regne, er det ingen som kan være fornøyd med alt som har blitt gjort i skolepolitikken. Heller ikke Høyre.

Jeg har tidligere sagt at læreplanene ble for lite konkrete og at digitaliseringen gikk for fort og for ukritisk.

Elever kan ikke utforske og drøfte før de har faktakunnskap i eget hode. Og håndskrift og lesing på papir er nødvendig for at elever skal lære utholdenhet og konsentrasjon.

Høyre tar ansvar ved å lære av det som ikke fungerte, utvikle og foreslå ny politikk som faktisk virker og løse de store utfordringene i skolen. Men vi har heller ikke fasiten på alt.

Arbeiderpartiet velger motsatt. De er ikke interessert i å ta sin del av ansvaret for dagens situasjon, og kunnskapsministeren bruker mest tid på å skyld på andre – enten det er forrige regjering eller kommunene.

Men elevene fortjener ikke bortforklaringer og ansvarsfraskrivelse. De fortjener en statsråd og en regjering som er nysgjerrige på hva som kan gjøres bedre, som er mer opptatt av å se framover enn bakover og som ikke driver med pekeleken. Elevene fortjener handling.

For oss er det aller viktigste at elevene lærer mer.

Derfor foreslår vi tre store tiltak:

- En stor **lesereform** med flere fysiske bøker. Fagene skal endres slik at elevene skal lese mer, oftere og lengre tekster. Elever som sliter skal bli sett og få intensiv leseundervisning tidlig.
- Et **realfagsløft** med flere faglig oppdaterte realfagslærere og der elever øver mer på grunnleggende regning.
- Og vi vil ha en storsatsing på **lærerne og skolelederne**. Det betyr en bedre og mer forskningsbasert lærerutdanning. Mer penger til videreutdanning og en slanking av skolebyråkratiet. Lærere må igjen få tid og autoritet til å lykkes med skolens kjerneoppgave – god undervisning.

Det blir allerede gjort mye bra på skoler rundt i Norge. Et godt eksempel på dette er Gimsøy skole i Skien, som Henrik besøkte før helgen.

På Gimsøy får elevene som sliter i regning og lesing intensiv undervisning og hyppige kartlegginger, så lærerne og elevene selv kan følge fremgangen tett.

Skolen bruker også en måltrapp i undervisningen. Hver elev vet hva neste mål er, og etter hvert som de lærer mer og når nye nivåer, får de klistremerker som de kan plassere oppover trappen.

Det er noe fascinerende med dette.

Gutter på femten år som opplever mestringsøyeblikk og lærer ved bruk av klistremerker.

Det kan høres enkelt ut. Men Gimsøy viser at det er mulig å legge til rette for å lykkes. Jeg vil se mer av denne typen læring i norsk skole, hvor elevene har tydelige faglige mål og hvor fremgang og mestring blir lagt merke til og feiret.

Og ikke minst, jeg vil ha en skole der alle elever lærer det grunnleggende først.

For selv om det kan være tungt å løse en litt vanskelig brøk eller å lese en lang tekst, så er det bare gjennom å først streve litt at elever opplever ordentlig læring og læringsglede.

Elever må trives for å lære. Men elever må også lære for å trives.

Og vi må sikre at alle elever får flere konkrete mestringsøyeblikk i klasserommet, så ingen sitter igjen med følelsen av at skolen ikke er noe for dem.

Skal elevene våre lære mer, trenger vi større, modigere og grunnleggende endringer – i lærerutdanningen, i læreplanene, i skolebyråkratiet, i skoleløpet og i klasserommet.

Høyre er klare for å gjennomføre den snuoperasjonen norske elever trenger.

Kjære sentralstyre, målet er at alle skal kunne realisere drømmene og ambisjonene sine uansett hvor i landet de bor og hva slags sosial bakgrunn de har.

Når skolen ikke lykkes med å gi elevene grunnleggende ferdigheter, stenges fort dører til videre utdanning og arbeid. Da øker også risikoen for utenforskap.

Derfor er en god skole med høye ambisjoner noe av det viktigste vi kan gi både den enkelte og samfunnet.

Tusen takk for oppmerksomheten!

**